

Flyr ekonomerna samhällsdebatten?

SNS 070223: Lars Calmfors

Hur kan ekonomisk forskning bäst bidra till politiken?

1. Forskarsamhället ska ”leverera”
forskningsresultat till politiker och andra
beslutsfattare
2. Beredskap att ta emot och använda
forskningsresultaten på ett bra sätt

Problem

- Forskning används ofta på ett missvisande sätt i samhällsdebatten
 - etisk debatt bland forskare men inte bland politiker och organisationsföreträdare
- Låg kvalitet på samhällsdebatten bidrar till att forskare vänder sig från den
 - normativ kontra positiv analys

Övergripande demokratiskt problem: Sämre politiska beslut och sämre underlag för medborgarna

Orsaker till ekonomers lägre debattdeltagande

1. Annan miljö

- a) Bättre fungerande ekonomi: ekonomförslag har genomförts
- b) Andra inflytandevägar: fler doktorer i departement och myndigheter

2. Inomvetenskapliga faktorer

- a) Större specialisering och krav på fördjupade metodkunskaper
- b) Internationalisering och publiceringskrav
- c) Meritvärdering

3. Debattnivå

- a) Tolkningen och användningen av forskning
- b) Misstänkliggöranden av värderingar/avsikter

Samspelet mellan forskning och politik

- Forskningen ska leverera kunskap om samband och målkonflikter
- Politiken ska fatta beslut på grundval av både kunskap och värderingar

Två metoder för forskare

1. Enbart rent kunskapsunderlag
2. Kunskapsunderlag och rekommendationer på basis av det och klart redovisade värderingar

Starka incitament blanda ihop värderingar och analys i politiken

- Inom forskningen verkar konkurrensen mellan forskare disciplinerande
- Inte motsvarande disciplinerande krafter i politiken
 - tvärtom är det en snarast en merit om man kan främja politiska målsättningar genom tendentiös användning av forskningsresultat

Vanliga exempel på missbruk

- ”Forskningen stöder en viss politik”
- Hänvisningar till enskilda atypiska studier (”nya” resultat som ”bevisar”)
- Utnyttja olikheter i kvantitativa uppskattningar för att hävda att man inte kan vara säker på effekternas riktning
- Rycka citat ur sina sammanhang från ”auktoritativa källor”
- Pseudoforskning
- Förkasta resultat av värderingsskäl
- Ifrågasätta forskares motiv

Problem eller inte?

- Dåliga argument får bemötas i debatten
- Men dåliga argument har en stark tendens att överleva och påverka besluten

Vad kan man göra?

- Sprida mer kunskap till politiker och organisationsföreträdare om hur forskning bör tolkas
- Etisk debatt inom partier och organisationer om användningen av forskningsresultat
- Återkommande utvärderingar från forskarsamhällets sida av hur forskning används i politik och debatt på olika områden

Effekterna av a-kassesänkningen

- OECD-studie
 - betydande effekter enligt panelstudie för OECD-länderna
 - mindre effekter på arbetslöshet (men inte sysselsättning) om stora ams-program enligt några få skattningar
- Debatt
 - “genomsnittsland” och “regressionsanalys”
 - standardmetodik för att få många observationer och mer variabilitet
 - kontroll för systematiska skillnader
 - “interaktionseffekter”: instabila resultat och oklart hur Sverige förhåller sig till genomsnittsland
 - öppen arbetslöshet kontra total arbetslöshet och sysselsättning
 - också uppskattningar av effekterna av arbetsmarknadspolitik är för “genomsnittsland”

